

KRITIKA

A. S. Puškin — Oton Župančič: »Pravljica o carju Saltanu«. Akademsko založba v Ljubljani. 1937. — Spominu velikega ruskega pesnika so se Slovenci dostojno oddolžili s številnimi prispevki v revijah in z izdajo dveh publikacij: »Pravljica o carju Saltanu« v Župančičevem in »A. S. Puškin: Pesmi« v Klopčičevem prevodu.

Prevajalcu umetnine, kakršna je »Car Saltan«, dela težave pomanjkanje arhaičnega pravljичnega sloga v slovenščini, sloga, ki je v ruščini izredno bogat. Da bi se slovenski prevod približal duhu in stilu originala, se mora cpirati na ljudsko govorico, se primakniti izražanju preprostega ljudstva. Župančič si je tak stil ustvaril in dokazal, da ima slovenščina možnosti, izraziti skoraj orientavno bujnost ruskih narodnih pripovedk, na katere je oslovnjena Puškinova poetična pravljica. V »Carju Saltanu« je ostal Župančič zvest izvirniku in vendar je pravljica v prevodu tako domača, kakor bi bila vzrasla iz slovenskih tal. Župančič je zajemal iz velikega bogastva slovenske narodne govorice, ki je še sedaj večini Slovencev nepoznana in literarno malo izrabljena. Puškin je prekinil s tradicijo prisiljenega »visokega stila« (nedokončana pesnitev »Rusalka«, posamezna mesta v »Godunovu«), polnega starih cerkveno-slovanskih izrazov in oblik, ki je tako malo ruski, kakor je tuja slovenskemu kmetu govorica neštevilnih psevdonarnih povesti, s katerimi ga zalagajo razni pisatelji. Župančičev jezik je pristen in navidezno zelo preprost. Le kdor se poglobi v posamezne stihe, ki tečejo neprisiljeno in naravno, spozna ogromno jezikovno kulturo, čudovito poznavanje duha jezika, ki sta storila iz prevoda svojevrstno, samoniklo umetnino, ki nikakor ne zaostaja za originalom.

Pomanjkanje nekaterih pravljичnih besedil v slovenščini, ki so v ruščini stalni reki, je delalo prevajalcu precej preglavic. Ti reki so se včasih v prevodu izgubili. Tako na pr. se glasi »I raste rebenok tam / Ne po dnjam, a po časam«, v prevodu »fantu pa se v rast mudi, / kakor hitrica zori«. »Ne po dnjam, a po časam« (ne po dnevih, ampak po urah) je stalno pravljичno besedilo, ki na splošno izraža nekaj, kar se godi zelo hitro. Verz 5. na str. 35.: »pa če ves obrede svet« je v originalu stalna fraza »hot' za tridevjat' zemel'«, t. j. magari za trikrat devet dežel. Takim pravljичnim obrazcem poiskati prikladne stalne fraze v slovenščini, kjer je narodna poezija že davno izgubila svojo funkcijo v narodnem življenju in vsakdanjem izražanju, je bilo seveda nemogoče. Druga stvar je z narodnimi frazami. Tu je pogosto dana možnost, nadomestiti rusko frazo s slovensko, ki izraža za Slovence prav isto, kar za Rusa njegova. V veliki večini primerov se je Župančiču to posrečilo, tako na pr. »I podnjalsja s vseh storon / oglušitel'nyj trezvon«: »vsi zvonovi zapojó, / da nikoli še tako«; ali: »Če me smrt ne zgrudi«, po ruski »kol' živja budu«; tak je tudi zelo posrečeni konec: »Jaz sem tudi zraven bil, / iz rešeta vino pil« za: »Ja tam byl: meď, pivo pil — i usy liš' območil«. Isto velja za posamezne izraze, na pr.: »držni tič« za »udalec«, »salamenska ti mušica« za »razprokljataja ty moška«.

Večkrat je moral prevajalec mesta, ki se nanašajo na specialno ruske razmere, Slovincem jasno in razumljivo preložiti: na pr. »...sina, ki odtehta dva«, je prav posrečen prevod za ruski »Syna Bog im dal v aršin« (aršin je ruska dolžinska mera).

Obseg je ostal isti. Le ponekod je prevajalec raztegnil nekaj vrstic, kar je pa takoj nato izenačil tako, da je obseg kasneje zmanjšal; tako je na pr. na str. 32. izpuščen verz, ki se v ruščini glasi: »V svetu est' takija l' diva?« (v svetu so še vse drugačna čuda), dodan pa je verz (6. odspodaj) »ki omamlja vse ljudi«. Vendar to ni bistveno važno. Večkrat je prevod popolnoma

prost, na pr. str. 20., verz 8.—11. »Ta, ki tke in ta, ki kuha / ino baba Babaruha / brž prevdario to reč, / carjev sklep jim ni kaj všeč« se glasi v ruščini: »A tkačiha s povarihoj / s svat'ej baboj Babarihoj / ne hotjat ego pustit' / čudnyj ostrov navestit'«. Nato na str. 13., verz 21.—22.: »Lahno sodec je premaknil, / tam ga pustil, tiho vplahnil«, kjer je prevod poetičnejši od izvirnika. Dobro je prevedeno: »ta, ki tke in ta, ki kuha« za »tkačiha i povariha«. Drugod je prevod šibkejši od originala, na pr.: »skrajšaj nama bolečino« za: »ne gubi ty našu dušu«, ali pa zadnji verz na str. 41.: »Duh se mu razplameni« za: »...i duh v nem zanešja«, kar pomeni doslovno: »sapo mu je zaprlo«.

Ponekod je Župančič nadomestil odvisni govor s premim. Ritem je zelo dobro ohranjen. Zlasti odlično je mesto na str. 12., verz 25.—28.: »s sinom vred v sod posadijo, / zasmolijo, potočijo / in spustijo v ocean«. Tu so celo ohranjene iste rime od verza 22. do konca strani. Škoda, da se je izgubil znani onomatopoejski ritem, ki ga navajajo ruske šolske knjige kot vzgled za bogastvo in gibčnost ruskega jezika, t. j. znana verza: »Ty volna moja, volna! / Ty gul'iva i vol'na«. Župančič je to prevedel z: »oj ti valček, ti moj val / tebi Bog lepo je dal.«

Prevod razodeva temeljito znanje ruščine. Opozorila bi le na tri napake. »Vse ravny, kak na podbor« pomeni »vsi enaki, kakor da jih je kdo izbiral (odbiral)«, ne pa »ravni, vitezov izbor«, kakor je prevedeno, str. 26., verz 20. Beseda »grudy« v ruskem originalu (»...i v grudy / zagrebaet izumrudy«) ne pomeni v »nedra« (str. 26., verz 7.), ampak »v kupe«. Verjetno je nastala zamenjava besede »gruda«, kar pomeni »kup«, in »grud'«, kar pomeni »nedra, prsi«. Prav tako »nasilu« ne pomeni »siloma« (str. 42., verz 9.: »siloma jih izvleko«), ampak »komaj«; tako pomeni »ih našli nasilu tam«: »komaj, da so jih tam našli«.

Župančičevo delo ni samo prevod, ampak prepesnitev, ki ima vse kvalitete samostojnega dela; njegova pesniška vrednost ne zaostaja za Puškinovim.

Z originalno opremo, posneto po ruskih narodnih vzorcih, je slovensko izdajo pravljice še posebno povzdignil pesnikov sin, Marko Župančič.

Vera Šermazanová

Češki avtor o manjšinskem vprašanju. Josef Chmelař, v demokratičnem nazoru zakoreninjeni pisec obrambnih razprav »La minorité slovaque en Hongrie« (1933) in »Das deutsche Problem in der Tschechoslovakei« (1936), je izdal letos novo knjižico: *Les minorités nationales en Europe centrale*, založba »Orbis«, Praga 1937, 122 strani.

Ta izredno pregledno, resno in mirno pisana študija, ki je izšla tudi nemški (Čehi radi mnogo žrtvujejo za propagando!) obravnava po kratkem zgodovinskem pregledu predvojne in sodobne Srednje Evrope po vrsti manjšinsko vprašanje v češkoslovaški, Poljski, Romuniji, Jugoslaviji, Madžarski, Avstriji, Italiji, Nemčiji in v baltskih državah.

Že pred vojno — pravi pisec — se je na prostranem teritoriju med Severnim in Jadranskim morjem in med Črnim morjem in Baltikom nad 60 milijonov nepomirljivih nezadovoljnejšev, pripadajočih 20 narodnostim in govorečih prav toliko različnih jezikov, z neustavljivo voljo do življenja in rasti, z nenehoma dvigajočim se kulturnim in političnim nivojem pripravljalo na osvobodjenje izpod jarma treh velesil: Avstro-Ogrske, Nemčije in Rusije. Celi potoki krvi, vešala in ječe pa so po vojni prinesle neodvisnost samo dveh tretjinam podjarmljenцев, medtem ko mora 20 milijonov njih bratov po zemlji in jeziku kot »minorités nationales« še vedno živeti na neosvojenih, ugrabljenih, oziroma obkoljenih tleh. K tem milijonom prišteva avtor seveda tudi tako zvane »ločene narodne skupine« (Lužiške Srbe, Nemce in Madžare

v notranjosti češkoslovaške zemlje, nemško in slovaško manjšino v Madžarski, kočevske in banatske Nemce itd.) ter »razkropljene narodne skupine« (na primer Žide).

Po načinu ravnanja z narodnimi manjšinami in po njih položaju v okviru posameznih državnih uprav deli pisatelj srednje-evropske države v 3 skupine:

1. V skupino držav, ki zelo odkrito vrše politiko popolnega raznarodovanja. To sta predvsem Italija in Nemčija, državi z avtoritarnim režimom, ki nista formalno vezani na nobene mednarodne pogodbe o narodnostnih, jezikovnih ali verskih manjšinah. Italija svoje nasilne raznarodovalne politike niti ne skriva, medtem ko jo Nemčija proti Židom krije s krinko disimilacijske, proti Lužiškim Srbom pa asimilacijske teorije. K tej skupini prištevava avtor tudi Madžarsko, ki se še ni odpovedala svoji predvojni ideologiji o istovetnosti madžarskega naroda in ogrske države in še vedno manjšinam priznava samo drug jezik, ne pa tudi druge narodnosti. V državah te prve skupine manjšine nimajo nobenega političnega predstavništva, nobenih političnih in prosvetnih organizacij in kvečjemu šole najosnovnejšega (čisto samo jezikovnega) tipa.

2. V skupino držav, ki so se popolnoma ali delno odrekle demokratični vladavini, ohranile pa so vsaj navidezen parlamentarni režim. Narodne manjšine v teh državah, med katere pisec uvršča predvsem Poljsko, Avstrijo in Jugoslavijo, imajo vsaj delno politično predstavništvo in utrakvistične šole (izredno ugoden šolski položaj dunajskih Čehoslovakov je izjema).

3. V skupino demokratičnih držav, ki so ohranile zunanje znake demokracije v obliki svobodno voljenih parlamentov s sorazmernim predstavništvom narodnih manjšin. V teh deželah (v Češkoslovaški, Rumuniji in v baltskih državah) ustvarja spoštovanje državljanskih in političnih svoboščin ugodna tla za obstanek in za kulturni, gospodarski in politični razvoj narodnih manjšin.

Za Slovence in Hrvate v Italiji in Avstriji, ki jim je Josef Chmelař, kateremu je demokracija alfa in omega političnega presojanja, v svoji razpravi posvetil več pravičnih strani, velja bolj ko za vse druge narodne manjšine tale pisateljev stavek iz Zaključka: »Čim slabši je položaj narodne manjšine, tem brezobzirnejši je režim, ki jo tlači, tem nebržnejše in nepristopnejše je evropsko mnenje za usodo te manjšine.«

Knjižica optimistično izzveni v tole misel: »Preiskavanje in primerjanje manjšinske politike posameznih srednjeevropskih držav kaže torej v celoti popolnoma jasno, da grozi tej etnografski tako pestro sestavljeni pokrajini samo ena nevarnost: imperialistične in nacionalistične težnje, ki se razodevajo na eni strani v zatiranju drugorodnih manjšin, na drugi strani pa v izrabljanju lastnih manjšin v tuji državi za izvedbo zavojevalnih načrtov, in da obstoji ena sama metoda, ki more odvrniti to nevarnost: metoda demokracije, to se pravi, metoda medsebojnega spoštovanja in sodelovanja vseh držav Srednje Evrope, metoda nacionalne pravice in vzajemne poštenosti med manjšinami in večinskimi narodi.«

Med uporabljenimi deli navaja avtor tudi knjigo našega dr. L. Čermelja: *Life and Death Struggle of a National Minority (The Yugoslav in Italy)*, 1936. Razpravi je priložena pregledna kolorirana karta srednjeevropskih narodnosti.

P. Karlin

Ernest Vranc: Osnove strnjenega šolskega dela v teoriji in praksi (Ljubljana. 1936. Slovenska šolska matica. Strani 290)

Celotna problematika, ki jo pisec obravnava, izvira iz osnovnega spoznanja, da sta šola in vzgoja prav važni poprišči vsega družbenega presnavljanja in tudi zrcalo družbene sredine, v kateri se vzgoja razvija. Zato je Vrančevo

delo v hipu, ko je kritično zajelo probleme naše vzgoje, moglo postati kritika celotne kulture in družbene sredine z njenimi specifičnimi pojavi. V spoznanju, da je treba vprašanja vzgoje načeti z vidikov totalnega (celotnostnega) »živega dogajanja«, je naslonil pisec vsa izvajanja na osnovne poteze, ki se kakor vodilna nit prepletajo skozi vso knjigo, in sicer: celotnostno gledanje na pojave v človeški družbi, poudarjenost gospodarstva kot osnove, opazovanje vseh pojavov v razvojni zakonitosti in medsebojni zavisnosti. Ta »vidik življenjskega realizma« je gledišče, ki posreduje vse prednosti za raziskovanje družbenih problemov, tudi problemov vzgoje. V skladu s tem izhaja pisec iz osnovnih potez naše družbene sredine (I. poglavje »Pogled v sedanjost«). Ne le slovenska mesta, delavski kraji, tudi zadnje gorske vasi so v območju zakonitosti, ki vladajo na petih šestinah zemeljske površine. Te zakonitosti kapitalističnega družbenega reda občuti človeštvo tako, da neznatna manjšina kopiči ogromna bogastva, večina, milijoni delovnega ljudstva, pa se zvija v krčih bede, se lomi med obupom in silnim naporom za nove družbene osnove. Dogajanje v tej smeri se pri nas bolj in bolj zaostruje v silni dinamiki, ki jo občuti vsako bitje, tudi otrok v šoli in v dušljivem, razrvanem okolju, v katerem živi. To so nove silnice, ki jih polpreteklost ni poznala. Danes pa pljuska tudi v šolo in vzgojne osnove polpretekle dobe se rušijo. Neposredna živa stvarnost, dogajanje v naši družbeni sredini, zahteva nove trdne osnove. Odkod jih dobiti? Ali iz oblakov postavljati teorije na temelje trhle prakse? Pisec jih išče v življenju samem. »Pogled v sedanjost« mu nudi osnovno potezo, raziskavanje odnosov med vzgojo in družbo (II. poglavje »Vzgoja in družba«), v zgodovini pa pokaže, da je šola »doživljala svoje razvojne stopnje, kakor družbeno življenje. Po svoji vsebini in obliki ustreza vedno ekonomskim in socialnim odnosom na vsakokratni razvojni stopnji.« (Str. 23). Tudi danes vlada ta zakonitost. Kam teži vzgoja?

Vzgojne težnje vsake dobe so izražene v smotru. Smoter se je spreminjal vzporedno z ekonomskimi težnjami vsake dobe. Ako si ogledamo vzgojne smotre naše dobe (navedeni so v III. poglavju: »Ali so trdne osnove za vzgojno oblikovanje potrebne«, str. 25—27), opazimo, kar je čisto v skladu z nasprotujočimi si težnjami posameznih družbenih plasti, da se smotri med seboj zelo razlikujejo. Ogromna je na pr. razlika med fašistično vzgojo s smotrom: vojaška pripravljenost, borbenost, samozavest, ponos (geslo: »Puška in knjiga!« — Italijan Gentile) in med sovjetsko vzgojo, katere smoter je do popolnosti razvita človeška osebnost, vključena v produkcijski proces brezrazredne družbe (— Rusinja Krupskaja). Vzgojni ideal je pač zavisen od družbenih teženj in življenjskih pogojev v vsaki družbeni sredini. A značilno je za večino vzgojnih smotrov, najsi so smiselno različni, izrazno jasnejši ali megleni, da jih druži neka osnovna poteza, t. j. težnja po celoti. »Vzgoja harmoničnih ljudi«, »osebnosti«, »izobrazba vseh sil«, »sinteza nasprotujočih si individualnih in socialnih sil«, »vzgoja нравstvene osebnosti«, vzgoja »celega človeka«, »troedina celota« i. t. d. so značilne poteze v vzgojnih idealih naše dobe. Kje pa je vzrok tem težnjam? V pedagoško didaktičnih dognanjih, v pedoloških (mladinoslovnih) in psiholoških izkustvih, a prav osnovni, na katerem sloni vse ostalo, je v družboslovnih resnicah naše dobe.

(Se nadaljuje.) — Jože Kerenčič

Aleksander S. Puškin: Pesmi. Izbral in prevedel Mille Klopčič. 1937. Ljubljana. Naša založba. 104 str. — Puškinov portret A. L. Lineva. 80. Klopčičev izbor iz Puškinove lirike predstavlja v slovenski prevodni literaturi redek dogodek. Doslej smo namreč dobili v knjižni izdaji zelo malo tujih pesnikov. Ne vem, če imamo v knjigi še takega pesnika razen ševčenka, Bezruča in Horaca in če je izšla še kaka antologija poleg Veselove Ruske

antologije, Lahove Češke antologije in Gradnikove Kitajske lirike. Je to prav za prav nekam čudno, če pomislimo, da imamo tako izvrstne prevajalce-pesnike, kakor sta n. pr. Oton Župančič in Alojzij Gradnik, od mlajših pa prav Mile Klopčič, Tine Debeljak in dr. Naš največji lirik Župančič ni vse do zadnjega časa skoraj sploh prevajal lirike, marveč le prozo, drame in epiko.

Mile Klopčič je med mladimi pisatelji ne samo najplodovitejši prevajalec tujih pesnikov (prevedel je v revije in dnevnike okrog 50 pesmi iz nemške socialne lirike, okrog 40 kitajskih narodnih pesmi po nemških prepesnitvah, dalje Blokovi »Dvanajst«, nekaj pesmi Wolkerja, Jesenjina in nekaj pesmi ameriških črncev v »Ljubljanskem Zvonu«), ampak tudi najspretnjši. Izvrstno obvlada slovenski pesniški izraz in kot rojen pesnik z lahkoto tolmači tujó poezijo. Puškinov jubilej, ki nas je našel vse do zadnjega skoro nepripravljene, mu je ponudil priliko, da preizkusi svojo prevajalsko umetnost na delih največjega ruskega pesnika. Med Slovenci je bil Puškin že čisto prevajan, toda le malo prevodov bi vzdržalo strožjo kritiko, tako da lahko smelo trdimo, da lepote njegove poezije ruščine nevesči Slovenci doslej niso mogli uživati. Zato Klopčičev jubilejni prispevek pozdravljamo s tem večjim zadovoljstvom. Knjižica predstavlja prav simpatičen šopek Puškinove lirike, dasi to ni nikaka antologija, izbor najboljšega iz bogate zakladnice velikega ruskega pesnika, temveč bolj po naključju nastala zbirka mladega Puškinovega častilca, ki ni izbral najboljšega, marveč pesmi, ki so mu bile bližje, zanj zanimivejše in čisto tudi tiste, ki so — da tako rečemo — dražile njegovo prevajalsko žilico. In tako, četudi nismo dobili Slovenci za Puškinov jubilej bogate knjige njegove lirike kakor na pr. Čehi, nam ni ta knjižica nič manj dražja. Saj marsikomu odkriva popolnoma neznane strani Puškina. Nekatere pesmi bo sedaj tudi izobraženi slovenski pisatelj prvič bral, tiste pa, ki jih je že poznal, bo užival sedaj v novem, neprimerno boljšem prevodu.

Zbirka obsega 47 pesmi, 7 epigramov, dobro pisan uvod in opombe prevajalca. 4 prevodi (A. P. Kernovi, Prerok, Vi in Ti in A. P. Kernovi) so Župančičeve. Nekaj pesmi smo doslej že poznali v prevodu raznih starejših prevajalcev kakor na pr. Ivana Vesela, M. A. Trnovca-Lamurskega, Ant. Medveda, J. Mencingerja in dr. Tako je bila na pr. pesem »Črna šal« že pred Klopčičem nič manj kot štirikrat prevedena¹, »Rusalka« dvakrat², »Trije viri« dvakrat, itd. Brez dvoma bi bila zelo zanimiva primerjava starejših prevodov s Klopčičevimi in Župančičevimi. Opazili bi, kako se je razvil naš pesniški izraz in pri tem bi se tudi pokazale vse odlike in prednosti obeh prevajalcev in tudi nekateri nedostatki, o katerih bomo niže spregovorili.

Za Puškinovo poezijo je karakteristična klasična preprostost v izrazu in obliki. Sodobni prevajalec, ki stremlji za tem (in za tem bi moral stremiti), da ohrani pravo podobo velikega pesnika, bi moral imeti to dejstvo

¹ Dvakrat jo je prevedel Mat. Andr. Trnovec. Prvič v »Soči« l. 1874. in v »Zori« l. 1877. pod psevdonimom Lukavečki, drugič v »Slovanskem svetu« l. 1891. (izšla v cirilici) pod psevdonimom Lamurski. Po njem jo je prevedel Anton Medved v »Slovenki« l. 1898. (ponatis v Ruski antologiji 1901). Četrta — Veselov prevod je ostal v rokopisu (prim. Prijateljevo razpravo v Zborniku zn. in pouč. spis., III, 1901, str. 67).

² V Zori 1877 »po St. Vrazu« in v Slov. svetu 1892, »preložil Lamurski«. Tako navaja Prijatelj v imenovani razpravi. B. Kreft pa piše v članku »Puškin u slovenačkoj književnosti«, Ruski arhiv, Beograd, 1937, 40—42, da prevoda »Rusalka« v Zori 1877 ni mogel najti.

vedno pred očmi in stalno paziti na kleno preprostost stiha ter se po možnosti izogibati modernemu pesniškemu izrazu, ki ga je prinesla dekadenca in poznejše smeri. Sicer vidimo, da je Klopčič pazil na to, toda včasih je tudi grešil. Nekaj primere:

Puškin:	Klopčič;
Prelestnaja děva laskala menja (Černaja šal)	Kako me je božala žametna dlan
Zarja prognala t'mu nočnuju (Rusalka)	Ko v zarji so se vneli griči
Ja pěl by v plamennom bredu, ja zabyvalsja by v čadu nestrojnyh, čudnyh grěz. (Ne daj mně bog sojti s uma)	In pel bi, v blodnje ukovan, in v zmedi čudnih, strašnih sanj bi pozabljenje pil.
Ja tvoj: ljublju sej tēmnyj sad S ego prohladkoj i cvětami (Derevnja)	Tvoj sem: temačni vrt dehti, v njem hlad šumi, cveto cvetlice.

Časih, sicer zelo redko, pa je Klopčič slabo razumel izvirnik, ali pa se je preveč oddaljil od njega. Naj navedemo nekatere primere: »grězy čudnyje« so prekrasne, čudovite lepe sanje, ne »čudne sanje«, »šutja« je slovenski »v šali«. Klopčič prevaja s »porogljivo«, »otšel'nik« je puščavnik, ne menih, »pozor« je sramota, ne strup, »na pogubu ljudej« je »v pogubo ljudi« ne »za bič«, »lihoj jamščik« je smelo drveči voznik, ne »zvesti voznik«. V pesmi »Černaja šal« je bil Klopčič premalo pazljiv. Že v prvem verzu »Kot blazen na šal pred seboj strnim« je, kakor vidimo, mera porušena. Medved se je na pr. strogo držal izvirnika: »Kot blazen oziram na črni se šal«. Šesti verz »No skoro ja dožil do černogo dnja« je Klopčič prevedel svobodno: »a kmalu prevaran sem bil in izdan«, s čimer je prehitro povedal rezultat in s tem zmanjšal dramatično učinkovitost pesmi. »Oter ja bezmolvno krovavoju stal'«, je prevedel Klopčič »ž njim (s šalom) kri sem z b o d a l a obrisal molče«, kar pa ni točno, ker je Grkinji z m e č e m odsekal glavo. V pesmi »Demon« se čudno sliši prevod ruskega stiha »I nočju pěn'e solovja« — »in slavčkov petje iz mrakov«. V isti pesmi se mi zdi prevod verzov:

»Kogda vozvyšennye čuvstva,	Tak silno volnovali krov,
Svoboda, slava i ljubov'	Časy nadežd i naslaždenij
I vdohnovennye iskusstva	Toskoj vnezapnoj osenja«...

preveč svoboden. Drugje se ni Klopčič nikjer tako oddajil od izvirnika kot tu, mogoče le še v pesmi »Derevnja«, kjer je prepesnil verze: »Zděs' tjağostnyj jarem do groba vsě vlekuť, / Nadežd i sklonnostej v dušě pitat' ne smeja, / Zděs' děvy junye cvětut, / Dlja prihoti besčustvennoj zloděja«: »Tu vsi vse žive dni pod jarmom se krivé; / dekleta ne cveto, da prosto bi ljubila, / kot mlado jim želi srce, / cveto, da bi strastem pohotnežev služila.« (Kje je drugi ruski verz?)

Tudi v »Razgovoru knjigotržca s pesnikom« je Klopčič tu pa tam dokaj svobodno prevajal:

»Ja viděl vnov prijuty skal i tēmnyj krov uediněnja«	»Bil gost sem tihe domačije po gozdnih hodil sem poteh«
»Tam dole jarkie viděnja, Vilis', letali nado mnoj«	»Zvestó so bdeli nad menoj prividi v čudežni lepoti,

verz »Ah, mysl o toj duši zavjaloj« pa je prevel nerodno »Duša, ki je usehnila«. Tudi češkemu prevajalcu Kříčki se ni bolje posrečil prevod: »Té duše

pochované v sněhu». Zdi se mi, da bi se moral zlasti takle verz kot je »Ih (Byrona in Žukovskega) sladkozvučnye tvorenja«, v katerem je izraženo mnenje o pesmih teh dveh velikih Puškinovih sodobnikov, prevesti kolikor mogoče dobesedno, dočim ga je Klopčič presvobodno prepesnil. Tudi pesem »Spomenik« (v izdajah Puškina nima ta pesem naslova) je prevedena dokaj svobodno. Za primer prva kitica: »Ja pamjatnik sebě vozdvig nerukotvor-nyj, / K němu ne zarastet narodnaja tropa, / Voznessja vyše on glavoju nepokornoj, / Aleksandrijskogo stolpa« —: »Lep spomenik sem si zgradil, a ne z rokami: / do njega se ne bo zarasla pot nikdar; / in više se z glavo uporno pne nad nami, / kot oni, ki ima ga car.«

Župančičevi prevodi, ki bodo zanimali slehernega častilca našega največjega pesnika, izdajajo mojstra slovenske pesniške besede, toda ne moremo trditi, da bi kakorkoli zasenčili prevode mladega Klopčiča. V tejle knjižici dobro čutimo, kako sijajno šolo je imel Klopčič v Župančiču - prevajalcu. Škoda, da nista oba pesnika prevedla več istih pesmi, dve kitici pesmice »Ljubil sem vas« nam nudijo premalo možnosti za primerjavo. V »Preroku« nas nekoliko motijo rime živ — šesterokril, kaže še — usta je, v »A. P. Kernovi« pa čas — jaz in prebujenji — genij.

Ko smo prečitali prave bisere prevajalske umetnosti kot so zlasti pesmi »Priatelju pesnikovalcu«, »Ljubezen in razum«, »Čaadajevu«, »Vas«, »Elekija«, »Razgovor knjigotržca s pesnikom«, »Zimski večer«, »Ančar« itd., nam je iskreno žal, da ni ta krasna knjižica bolj obsežna. Škoda, da ni v njej krasnih Puškinovih pesmi kot so na pr. »K morju«, »Jesen«, »Tuča«, »Muza«, »Vospominanie«, »André Chénier«, Čern'« in dr. Škoda, da ni v tej knjižici vsaj odlomkov večjih pesnitev, da ni pravljic. Toda kar ni, še lahko bo. Prepričani smo, da bo Klopčič nadaljeval s prevajanjem Puškina. Bila bi ogromna škoda, če ne bi. Navedeni nedostatki so malopomembni in večina med njimi je plod naglice: Klopčič je hitel, da smo imeli Slovenci vsaj nekaj pokazati za pesnikov jubilej. Sam pa je pokazal veliko in v vseh nas vzbudil nove nade vanj. Založnica je knjigo izdala v krasni opremi arh. Bojana Stupice in tako nas tudi po tej strani ne bodo prekašale druge jubilejne izdaje Puškina.

Oton Berkopce

Sloveniana v Rusiji. Berkopčevo poročilo »Slovenski pesniki v ruskem prevodu« (7/8 št. Lj. Zv.) izpopolnjuje N. Bahtin' še z nekaterimi dodatki. Surkov je prevedel v »Krasnaja Nov'« (1937, št. 3.) M. Klopčičevi pesmi »Moj oče« in »Pogreb«; Bezimenskij 5 pesmi istega avtorja v »Molodaja gvardija« (1936, št. 7) in eno pesem v »Lit. gazeta« (1936, št. 13.) — Pred revolucijo je izšla knjiga »Slovinskie poety« (1904), ki obsega 50 pesmi 19 avtorjev. Prevedena je bila tudi ena Levstikova in ena Jurčičeva povest in več Cankarjevih novel v »Slavjanskij mir« (1909-10, urednik J. Lavrin).

SOCIALNI OBZORNIK

SOCIALNE PRILIKE ŠOLSKEGA OTROKA KRŠKEGA OKRAJA

V članku »Razvoj šolskega otroka krškega okraja« v LZ, LVII, št. 5.—6. smo se seznanili s telesnim razvojem šolskega otroka v krškem okraju. Videli smo, da šolska mladina krškega okraja ne dosega normalnega telesnega razvoja, in da so hribovski otroci mnogo slabotnejši od onih, ki doraščajo po kmečkih domovih v ravninskih vaseh.

Ves okraj je izrazito agrarnega značaja, v okraju ni večje industrije, ki bi dobro ali slabo vplivala na kmečko življenje. Vendar je zaostalost, kakršno nam je prikazala zadnjič objavljena preglednica telesnega razvoja mladine in kakršno nam bodo pokazali tudi naslednji izsledki že omenjene